אישים באגרות הראי"ה

הרב אביגדור ריבלין, מבויסק

תלמיד חכם מנכבדי בויסק, ידידו של הרב קוק מימי בויסק · שנות חייו אינן ידועות לנו

4 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב אביגדור ריבלין היה מנכבדי העיר בויסק בימי כהונתו של הרב קוק שם, ועסק תמיד בתורה, "לומד ומלמד ומזכה את הרבים". הרב קוק מתאר אותו כבן "שלשלת היוחסין". פרטים ביוגרפיים נוספים עליו לא מצאנו במקורות שבדקנו, ומה שידוע עליו כאן הוא מן האגרות.

הרב קוק על הרב אביגדור ריבלין

הידידות בין השניים נמשכה מימי בויסק. ביפו הרב קוק מודה לו על הצעתו לעזור בהדפסת כתביו בעזרת יראי אשכנז, אבל מסרב להציג את עצמו כ"לוחם": הרב קוק אוהב שלום, ובארץ ישראל אין להרבות פירודים (כרך א', אגרת נג). באגרת אחרת הרב קוק מתנצל על שלא כתב, ומשתף אותו בדעתו על הספר "דורות הראשונים" (כרך א', אגרת קלו).

כעבור שנים, כשנסע הרב ריבלין ללונדון לחפש משרה, הרב קוק המליץ עליו לפני קהילת "מחזיקי הדת" (כרך ד', אגרת אקיט; ראו בפרשת קהילת "מחזיקי הדת" בלונדון), וכתב מכתב המלצה ליהודי בריטניה: "אשר ידעתיו מימי עלומים והי' באמנה אתי מימי שבתי בק' בוסק" (כרך ד', אגרת אקפח).

האגרות

כרך א', אגרת נג: תודה על הצעתו לעזור בהדפסת כתבי הרב קוק בעזרת יראי אשכנז. הרב קוק אוהב שלום ואינו רוצה להיות "לוחם".

"והנה אני מלא תודה לכבוד אהובי, על עצתו הנאמנה"

כרך א', אגרת קלו: התנצלות על שלא כתב, ודברים על הספר "דורות הראשונים" ועל מחברו.

"זה לי זמן כביר, ידידי, שלא כתבתי לו"

כרך ד', אגרת אקיט: אל ר' בנימין דייכובסקי בלונדון: המלצה על הרב ריבלין, ידידו מבויסק, שבא ללונדון לחפש משרה.

"שהוא אחד מידידי מעיר בויסק"

כרך ד', אגרת אקפח: מכתב המלצה ליהודי בריטניה על הרב ריבלין, ידידו מימי בויסק.

"אשר ידעתיו מימי עלומים והי' באמנה אתי מימי שבתי בק' בוסק"

ראו גם

על הרב יצחק אייזיק הלוי, מחבר "דורות הראשונים". (לדף האיש)

נוסח האגרות – עם ביאור

4 האגרות שבהן נזכר הרב אביגדור ריבלין, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת נג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ב שבט תרס"ז - יפו **נמען:** הרב אביגדור ריבלין

הרב קוק מודה על הצעת עזרה בהדפסת כתביו בעזרת יראי אשכנז, אך אינו מוכן להציג את עצמו כ"לוחם", כי הרב קוק אוהב שלום ובארץ ישראל אין להרבות פירודים. הרב קוק מקווה שגם יראי אשכנז יכירו בדרך הרחבה של מציאת הקדושה הגנוזה בכל יהודי. הרב קוק גם מייעץ לנמען בעניין פרנסתו.

עיקרי הדברים

- אהבת שלום והימנעות ממחלוקת.
- גילוי הקדושה שבכל יהודי.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"ב שבט תרס"ז[4].

כ'[5] ידי"נ[6] הרב המופלג אוצר נחמד, מו"ה[7] אביגדור ריבלין שליט"א[8].. שלו'[9] וברכה.

זה כמה מכתבים שקבלתי מכבודו, ולא הספיק לי הפנאי להשיבו מפני האהבה והכבוד, ואתו הסליחה, וידון אותי לכ"ז.

והנה אני מלא תודה לכבוד אהובי, על עצתו הנאמנה, ועל גלותו חפצו להיות. לי מסייע למלאכת שמים בעניני הדפסה ע"י[10] היראים שבאשכנז. [היהודים האורתודוקסים בגרמניה] אבל אנכי אינני מסוגל לשום השתדלות, רק מה שיזמין השי"ת[11] ברב חסדו ע"י האמצעים המזדמנים במהלך של ההשלמה הרוחנית עצמה. למשל הנני כוסף מאד לכתב ולהדפיס כפי-יכולתי, אולי עי"ז[12] יתן ד' ויכירו איזה בעלי יכולת, שראוי לסייע אותי שאוכל להוציא דברים, שהם אצלי גנוזים בלב או בבית, לאור. אבל להציג עצמי בתור לוחם, בעת שאני אוהב שלו' ורודפו בכל לבבי ונפשי, והנני מכיר שבא"י[13] בפרט אין מקום ודרך להרבות פירודים, אפילו לשם שמים, איך אפשר שאהיה נזקק לסגנון שאינו כרוחי ונפשי. אדרבא, אקוה בעה"י[14], שבהמשך הזמן יכירו ג"כ[15] גדולי היראים שבאשכנז, שצריך לצרף לדרכם עוד הדרך היותר רחבה ומאירה, שהיא מציאת האור והקדושה הגנוזה במעמקי כל יחיד מישראל, ולהוציאה לאור בטהרתה מכל הגילולים הנדבקים ע"י מגע זרים, ואז יחלו הלבבות להתקרב, ובית ישראל יהיה, הולך ונבנה להיות לגוי אחד לשם ד' על אדמת הקדש.

וע"ד[16] מצבו, הנה עצתי היא, שאם אך יכתבו לו ב"ב[17] שיש אופן איך להחזיק את מעמד החנות ע"י ביאת בנו, ודאי אין כדאי לעזוב עסק, שאיך שיהי'[18] התפרנס ממנו כמה שנים. אך אם יהי'[19] אפשר לקבעו בעיר אחרת הי'[20] ודאי יותר טוב, אבל לדעתי רחוקה זו קצת מהמציאות. ע"כ[21] ראוי לע"ד[22] שישאר הדבר כמקדם בבויסק. [בויסק שבלטביה, מקום כהונתו הקודמת של הרב קוק]

והנני מבקש עוד הפעם מכבוד ידידי שלא יקפיד עלי על עיכובי לפעמים תשובה אליו. ידע כי אהבתי נאמנת לו כמו אז, ואולי עוד יותר, אבל הטרדות מונעות, וידידי לא ימוד לי כמדתי, ויכתב לנו מכתביו היקרים, המלאים חמדה,. לשמח בהם נפשנו הקשורה באהבתו.

אחתום בברכה וכ"ט[23], כנה"ר[24] ונפש ידידו דוש"ת[25] באה"ר[26]

הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרס"ז - השנה תרס"ז (1906/1907)
5. כ' - כבוד
6. ידי"נ - ידיד נפשי
7. מו"ה - מורנו הרב
8. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9. שלו' - שלום
10. ע"י - על ידי
11. השי"ת - השם יתברך
12. עי"ז - על ידי זה
13. שבא"י - שבארץ ישראל
14. בעה"י - בעזרת השם יתברך
15. ג"כ - גם כן
16. וע"ד - ועל דבר
17. ב"ב - בני ביתו
18. שיהי' - שיהיה
19. יהי' - יהיה
20. הי' - היה
21. ע"כ - על כן
22. לע"ד - לעניות דעתי
23. וכ"ט - וכל טוב
24. כנה"ר - כנפשו הרמה
25. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
26. באה"ר - באהבה רבה

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת קלו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ז' אייר תרס"ח - יפו **נמען:** הרב אביגדור רבלין

הרב קוק מתנצל על שלא כתב ומודה על 'דורות הראשונים'. הרב קוק מעיר שרוחו של המחבר שונה מרוחו: הספר 'לבוש קרבות', ואילו הרב קוק איש שלום מזרע אהרן. עם זאת הרב קוק מעריך את הספר ואת מחברו. הרב קוק תומך בביקור של המחבר בארץ, אבל ב'שערי תורה' ביקשו לדחות את הנסיעה מחמת דוחק כספי.

עיקרי הדברים

- הבדל השקפה עם מחבר 'דורות הראשונים': קרבות מול שלום.
- 'ברית השלום' של בני אהרן.
- ביקור מתוכנן בארץ ישראל.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ז' אייר תרס"ח[4].

ידי"נ[5] וחביבי הרב הנעלה בתוי"ר[6], כבוד אומר כולו, מוהר"ר[7] אביגדור ריבלין שליט"א[8], שלו'[9] באה"ר[10] וכט"ס[11].

זה לי זמן כביר, ידידי, שלא כתבתי לו, גם נתחייבתי תשובה על מכתבים רבים שלא עניתיו, וכל אלה יוכל לזקוף בטח רק על חשבון טרדותי המרובות. וחולשתי הגורמת שהטרדות הנן מיגעות, ופעמים רבות נחשב לחשבון גדול אפילו כתיבה קלה וקטנה. יאמין לי אהוי"נ[12], שלא יזוז זכרו הטוב ואהבתו הנאמנה מלבבי, ותמיד זכור נזכרהו באהבה ובחבת אמת.

כמדומה לי ששכחתי מלהודות לכת"ר[13] על ספרי "דורות הראשונים" [ראו (כרך א', אגרת קג)] שהוא"ל[14] המחבר הגני"י[15] לשלחם אלי, בודאי ע"י[16] סיבוב כת"ר[17]. אמנם מסידור חליפות המכתבים הנני משער, כי רוחו שונה מרוחי, וכן אני רואה בסגנון הספר. הוא לבוש קרבות מראש עד רגל, אמת שמלחמת ד' הוא נלחם, ואנכי הנני איש שלו' ורודף שלו', אפילו במקומות כאלה שרב בנ"א[18] אינם מעלים על דעתם שגם שם נמצאהו, אבל כך היא מדתי, וביחוד דמזרעא דאהרן קא אתינא, [ומזרעו של אהרן אני, האוהב שלום ורודף שלום (אבות א, יב)] שברית השלו'[19] נאמנת לו. ע"כ[20] כמדומה לי שאיני מוכשר לסגל לי את קישורו למחשבותי והלך-נפשי, החפצים להתגלות בפעולות על אדמת קדשנו. מ"מ[21] חשוב לי מאד ספרו ואישיותו. מי יתן וירבו הולכים בעקבותיו, אז מכולהון יחד, הדורכים כ"א[22] בשבילו, תסתיים שמעתתא להזהיר את זוהר הרקיע הפרוש על ראשנו מלמעלה.

הרעיון של ביאת כבודו לאה"ק[23], לראותה, ולראות את חיי עמנו ההולכים ופורחים בראשית אביבם על אדמת אבותינו, וממילא לראות ג"כ[24] את המוסד אשר בגללו הוא עובד, [תלמוד התורה "שערי תורה" ביפו, שר' אביגדור ריבלין אסף לו כספים] ואת עתידו אם יושפעו עליו כחות הגונים, הוא דבר נכון מאד. כמובן לא ילכו

הגבאים עמדו לבתי משפט ע"ד[25] ההוצאות, ואם ירצו שיסבול גם מצדו לחלקו אין הפשרה רחוקה, והענין שוה ורחוק מהפסד, וקרוב לשכר רוחני בודאי של ראית ארץ חמדתנו תובב"א[26].

אחתום בברכה וכט"ס, כנה"ר[27] ונפש ידי"ע[28] הנאמן באהבתו ודוש"ת[29] באה"ר.

הק' אברהם יצחק ה"ק

פליאה בעיני, שלא קבלתי המכתב הנדפס שהזכיר במכתבו. הנ"ל[30]

אחרי הכתיבה העירוני מהשע"ת[31], שלע"ע[32] ראוי לעכב הנסיעה, מצד דוחק קופתם הם, עד אשר ירוח להם ויודיעו.

המכתב הנדפס קבלתי. ובטול הקדושין א"צ[33] לכאן כלל, והיתר הנשתטית הוא פשוט, הנ"ל

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרס"ח - השנה תרס"ח (1907/1908)
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. בתוי"ר - בתורה ויראה
7. מוהר"ר - מורנו הרב רבי
8. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9. שלו' - שלום
10. באה"ר - באהבה רבה
11. וכט"ס - וכל טוב סלה
12. אהו"נ - אהוב נפשי
13. לכת"ר - לכבוד תורתו
14. שהוא"ל - שהואיל
15. הגנ"י - הגאון נרו יאיר
16. ע"י - על ידי
17. כת"ר - כבוד תורתו
18. בנ"א - בני אדם
19. השלו' - השלום
20. ע"כ - על כן
21. מ"מ - מכל מקום
22. כ"א - כי אם
23. לאה"ק - לארץ הקודש
24. ג"כ - גם כן
25. ע"ד - על דבר
26. תובב"א - תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן
27. כנה"ר - כנפשו הרמה
28. ידי"ע - ידידו עוז
29. ודוש"ת - ודורש שלומו ותורתו
30. הנ"ל - הנזכר לעיל
31. מהשע"ת - מהשערי תורה
32. שלע"ע - שלעת עתה
33. א"צ - אין צריך

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקיט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ערב ראש השנה תרפ"ב - ירושלים **נמען:** ר' בנימין דייכאווסקי, לונדון

ברכת השנה לו ולקהילת 'מחזיקי הדת'. הרב קוק ממליץ על הרב אביגדור ריבלין מבויסק, מנכבדי העיר ומופלג בתורה, שבא ללונדון לחפש משרה בקודש או בחול, ומבקש לקרבו.

עיקרי הדברים

- ברכת השנה.
- המלצה על הרב ריבלין.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. ירושלים ער"ה[2] תרפ"ב[3]

שלו'[4] וברכת השנים וכט"ס[5] לכ'[6] ידי"ע[7] הרב הנכבד זך הרעיון מוהר"ב[8] דייכאווסקי [ראו (כרך ג', אגרת תשנו)] שליט"א[9] וכב"ב[10] היקרים יתברכו בכט"ס[11] באה"ר[12],

בכוח"ט[13] בסשצ"ג[14] לאוי"ט[15] אחדשה"ט[16]. באהבה נאמנה קראתי מעם מכתבו היקר. אשר הי'[17] לי לעונג רב, וזכרון אהבת אומן החרותה לנצח על לוח לב ונפש. יקבל נא ידידי באהבה את ברכתי הנאמנה, לו ולביתו ולכא"ל[18] ולעדת קודש היקרה קה"ק[19] מחזיקי הדת. [הקהילה בלונדון שבה כיהן הרב קוק בשנות המלחמה] יברכם ד' בכ"ט[20], בשנה טובה ומוצלחת, ונזכה מהרה לאור גאולה וישועה, וששון ושמחה בחדות ד' ועזו, ובשמחת נאות ארץ חמדה לשם ולתפארת, בב"א[21]. מדי דברי אבקשנו נא, שאם יבא ללונדון הרה"ג[22] ר' אביגדור ריבלין נ"י[23], שהוא אחד מידידי מעיר בויסק, [בויסק שבלטביה, שבה כיהן הרב קוק ברבנות לפני עלייתו] שהי'[24] שם מנכבדי הבע"ב[25] ומופלג בתו"י[26], ובר אבהן מגזע היחס והמעלה, יועיל נא כבודו לקרבו בכל מה שיהי'[27] באפשרותו. כי יקר הוא האיש וראוי להתקרבות, וכאשר לפי מצבו כעת הוא חושב לבא ללונדון, לתור לו איזה משרה, בחול או בעבודת הקודש, כהגדת שיעורים ודרשנות או הנהלת איזה מוסד ציבורי, שלכל אלה הוא מוכשר מאד ונאמן, אקוה שכי"ת[28] במדתו הטובה והנני חותם בכל חותמי ברכות באה"ר[29] כנה"י[30] ונפש ידי"ע

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. ער"ה - ערב ראש השנה
3. תרפ"ב - השנה תרפ"ב (1921/1922)
4. שלו' - שלום
5. וכט"ס - וכל טוב סלה
6. לכ' - לכבוד
7. ידי"ע - ידידו עוז
8. מוהר"ב - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות ב (כגון בנימין / ברוך / בצלאל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
9. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן

10. וכב"ב - וכל בני ביתו
11. בכט"ס - בכל טוב סלה
12. באה"ר - באהבה רבה
13. בכוח"ט - בכתיבה וחתימה טובה
14. בששצ"ג - בספרן של צדיקים גמורים
15. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
16. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
17. הי' - היה
18. ולכא"ל - ולכל אשר לו
19. קה"ק - קהילה קדושה
20. בכ"ט - בכל טוב
21. בב"א - במהרה בימינו אמן
22. הרה"ג - הרב הגאון
23. נ"י - נרו יאיר
24. שהי' - שהיה
25. הבע"ב - הבעל הבית
26. בתו"י - בתורה ויראה
27. שיהי' - שיהיה
28. שכ"ת - שכבוד תורתו
29. באה"ר - באהבה רבה
30. כנה"י - כנפשו היקרה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקפח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ז תמוז תרפ"ג - ירושלים **נמען:** המלצה ליהודי בריטניה

המלצה על הרב אביגדור ריבלין, מנכבדי בויסק, שעסק תמיד בתורה, ויודע לקרב לבבות; כל קהילה או בית כנסת שיעמידוהו בראשם ישבעו נחת.

עיקרי הדברים

- המלצה על הרב ריבלין.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה. כ"ז תמוז ג'

לכבוד אחינו היקרים יושבי ארץ בריטניא שלו'[1] וברכה, הנני מוצא לי לחובה להכיר לפני יודעי ומכירי את מעלת ידידי היקר הרב הגדול בתורה ויראה טהורה שלשלת היוחסין זך הרעיון ונקי הדעת מו"ה[2] אביגדור ריבלין [ראו (כרך ד', אגרת אקיט)] שליט"א[3],

אשר ידעתיו מימי עלומים והי'[4] באמנה אתי מימי שבתי בק' בוסק [בויסק שבלטביה, שבה כיהן הרב קוק ברבנות לפני עלייתו] יצ"ו[5] שהיה שמה אחד מנכבדיה ועם זה הי'[6] תמיד עוסק בתורה לומד ומלמד ומזכה את הרבים בהלכה ואגדה, שפתותיו שושנים וידיו רב לו בגמרא וסברא ורעיונותיו בדרוש המה זכים ונקיים, ידע לדבר דבר על אפנו ולקרב את לבן של ישראל לאביהן שבשמים ולחבב את התורה והיהדות הנאמנה על הבריות, אשרי שלו ככה, וכל עדת קדושה וכל ביהכ"נ[7] אשר תשים אותו לראשה אלוף ורבי יתקרי בה תשבע ממנו רב נחת ותהנה ממנו עצה ותושיה ויהי'[8] לה לכבוד ולתפארת בעה"י[9], ותכף לת"ח[10] שכמותו ירבו בישראל ברכה, ברכת ה' תשגבם ותרומם מעלה מעלה, ולאות אמו"צ[11] בעה"ח[12] יום הנ"ל[13] בתוככי ירושלים עיר קדשנו ותפארתנו תובב"א[14]

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. שלו' - שלום
2. מו"ה - מורנו הרב
3. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
4. והי' - והיה
5. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
6. הי' - היה
7. ביהכ"נ - בית הכנסת
8. ויהי' - ויהיה
9. בעה"י - בעזרת השם יתברך
10. לת"ח - לתלמידי חכמים
11. אמו"צ - אמת וצדק
12. בעה"ח - באתי על החתום
13. הנ"ל - הנזכר לעיל

14. תובב"א - תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן